

En seguir Ador

L'associacion Ací Gasconha, qui hè vèler e promav la lenga nòsta suu Baish-Ador (Anglet, Baion, parçan deu Senhans e auta s comunas charnegas de las arribas deu flumi o de la Bidosa), prepausa ua conferéncia. Que serà lo dimercs 11/03 (18 h 30, centre culturau Tivoli, 27 rua d'Euskadi, a Anglet). Vienut deu son vilatge de Càmer (Akamarre en euskara), lo President de l'associacion Ligam gascon deu Baish-Ador, l'Ivan Bareyre, presentarà ua video comentada en gascon e sostitolada en francés, n'agitz pas paur, sus la vita e la memòria de l'Ador. Mensh que sus la partida bigordana, on son las honts, deu costat de la vath de Campan, o que sus la traversada de l'Armanhac gersés (Preishac-d'Ador, Riscle, Cornelhan...), la presentacion insistirà suu país de las granas bartas (Gaves reunits deu País d'Orta, parçan Dacs, de Saubuça o de « Lanás » (Pòrt de Lana). Las aigas s'i mèsclan, en particular au Bèc de Gave o « Horcgave » on arriba lo briu poderós dravat deus Pirenèus (gaves de Pau, d'Auloron o mèmes Sason descendut de la Hauta Sola). L'Ivan Bareyre parlarà deus òmis e hemnas qui an faïçonat aqueths paisatges, qui vòlen cap e tot conservar la lor lenga, qui an un saber-har verdader per ententier estèirs, palas e paishèras, per pescar o navegar sus las aigas qui pujan o tornan au hiu de la mareja montanta o de l'arrebocada. E, bien segur, la batalèra evocarà las lengas – gascon e basco – notadament capvath las cantas tradicionaus deus marins qui portavan sus las gabarras la pèira de Bidashen (la tinha), la lenha o las barricadas de vin de Shalòssa (espacigascon@acigasconha.asso.fr o 05 59 03 34 78).

Publicacion

Los actes de la jornada d'estudis de Carcarèrs e Senta Crotz, en genèr de 2018, vieren d'estar publicats (Societat de Bordà e Associacion deus maires ruraus de las Lanás). Qu'ensajan d'arrespòner a ua question : « La modernitat, miaça tà las culturas ruraus ? ». L'organizacion d'aqueth encontre qu'èra lo perlongament deu debat sus l'identitat landesa au parat de l'AG de la sabenta societat en heurèr 2017. A maugrat de la soa ambicion e d'un ambient pla-

Ivan Bareyre parlarà deus òmis e de las aigas deu Baish-Ador. FOTO J.-J. F.

sent (preséncia deus dessinatòrs Large e Lasserpe), tots los aspèctes n'èran pas estats abordats. Lavetz, lo Philippe Dubourg prepausèt d'anar mei luenh. Atau, dens aqueths actes (153 paginas, www.societe-borda.com), qu'arremarcan lo prosei deu sociològ Pierre Bitoun qui explica com e perqué las societats modèrnas an sacrificat los paisans. Que parla d'ua « catastròfa social e antropologica », examina las consequéncias deu productivisme e espia un chic las alternativas possiblas. Lo Philippe Dubourg, en duas comunicacions, torna per començar sus la ruralitat sacrificada a través las petitas comunas practicamente hòragetadas deu jòc e de las decisions pr'amor de la hòrt tecnocratica refòrma territoriala ; puish passa au sedaç los nombros aspèctes d'aqueth immense sacrifici de la ruralitat. « Ua copadura giganta e ua pèrda dens l'istòria de l'humanitat », ce's disèva lo filosofe Michel Serres (1930-2019). Qu'i a tanben ua comunicacion sus « lo gascon, patrimoni immateriau e factor d'identitat per las Lanás » (Jean-Jacques Fénié), ua auta sus las « caças tradicionaus lanusquetas » (J.-P. Lagardère) e ua darrèra, bilengüa (òc-francés, per J.-P. Brèthes), a partir d'ua interessanta seria de fotografias sus vint o trenta ans dens la vita d'ua bòrda a Caunar (Cauna en grafia administrativa). Totun, malaja ! las Trenta Gloriosas – « seguidas, ce dishot lo Pierre Bitoun, per las Trenta Vergonhosas » – qu'an completament destimborlat lo « tinèu », landés o aute, e lo son mòda de vita e sas produccions. L'arròda qu'a virat...

Eric Fraj canta l'Africa

D'origina espanhòu, doblament agregat (espanhòu e filosofia), çò qui n'es pas corrent, l'Eric Fraj, vadut en 1956, es tanben passionat de lenga occitana (que balha cors a l'Universitat Joan Jaurès de Tolosa) e de musica. S'ètz legidors fidèus de Parlam gascon, que v' sovienetz qu'a publicat tanben un libe de reflexion en fòrma de question titolat « Quin occitan per doman ? Lengatge e democracia » (edicions Reclams, colleccion Clams, 2013, 220 paginas). Espiatz donc « Sud-Ouest » deu diluns 17/02/2014. Enfin, pr'amor que los dons ne'us mancan pas, qu'escriu poèmas (en òc, en catalan, en castelhan), que compausa e que canta. Tot joenòt, quan èra a Bordèu, que començava dejà de montar seus emponts de la region. Uei, au cap de mantuns concèrts, meilèu intimistes e tostemps preparats dab suenh e delicatessa, l'Eric Fraj prepausa un navèth CD titolat « Gao », referéncia ad aquera vila deu Mali sus la grana corba deu flumi Niger. Dens son enfància, lo cantaire a coneishut aquera vila on, deu desèrt estant, qu'i a bèra pausa, arribavan las caravanas per escambiar dab lo « Sodan », literaument « lo país deus Negres » per las poblacions « arabas » o, mei que mei, « toarègas » o « tamazight ». Lo país deus « òmis libres », ce disen. Atau, tròban, au miei de las 18 cançons deu CD, l'evocacion deus òmis, de las hemnas (Djoliba), de la vila (Gao) o deus paisatges d'aqueras contradas o boha lo vent e on saunejan au « paradís d'Allah » (tèxte gascon deu Jean-Louis Baradat). Fraj sap tanben

causir bèths poèmas d'autors qui, tiça-tilà, an semiat quauquas pèiras preciosas dens la literatura d'òc (Joan Rigosta : « Umans » ; Dominique Decomps : « Viatjaire » ; Roland Pécout : « Saludada ai Tamacheqs »). N'oblida pas tanpauç la situacion escosenta de la realitat de uei : exemple dab « Evlin », canta en espanhòu on parla de la negada d'ua joena hemna qui perí en mar, deu costat de Gibraltar. Qu'avè hugit e temptat lo gran viatge cap a un avenir melhor... (« Gao », d'E. Fraj, dab M. Astruc e Mingo ; ericfraj@hotmail.fr o trobavox.wixsite.com/editions).

Gascon Lanás

L'amassada generau ordinària de l'associacion serà hèita lo dissabte 14/03 (10 h, Maison de las associacions, a Pontons). Ordi deu jorn : bilanç morau, dineròla, eleccion au CA, projectes, questions barrejadadas. De senhalar que « Gascon Lanás » a establìt un questionari precís taus candidats a las municipalas per saber çò que comptan har e vòlen tà la lenga nòste (Contacte : www.gasconlanas.org / o 06 76 84 48 47 o 06 76 15 43 94).

Au Mont

Lo café gascon de doman (10 h) se tienerà a l'Ostalaria deus Pirenèus, 20, av. deu 34 RI). Son tèma : « los diccionaris gascons » (paul.fauray@orange.fr o 06 77 53 23 26).

Jean-Jacques Fénié